

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 55/2022-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného advokátkou JUDr. Martinou Gombosovou, advokátska kancelária, Floriánska 16, Košice, proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracoviska Banská Bystrica č. k. 2Tp/7/2017 z 29. októbra 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 10. januára 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s porušením základných práv na ochranu pred neoprávneným zásahom do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a na slobodu pohybu a pobytu podľa čl. 23 ods. 1 a 2 ústavy, porušenia práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru uznesením Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracoviska Banská Bystrica (ďalej len „špecializovaný trestný súd“) uznesením č. k. 2Tp/7/2017 z 29. októbra 2021. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť špecializovanému trestnému súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľovi je ako obvinenému vedené trestné konanie, v ktorom bol uznesením špecializovaného trestného súdu č. k. 2Tp/7/2017 zo 16. apríla 2018 vzatý do väzby. Na základe sťažnosti sťažovateľa Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením č. k. 2 Tost 14/2018 z 30. apríla 2018 rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušil, sťažovateľa prepustil z väzby na slobodu a zároveň jeho väzbu nahradil

dohľadom probačného a mediačného úradníka a uložil mu primerané povinnosti a obmedzenia, a to zákaz vycestovať do zahraničia a povinnosť odovzdať do 24 hodín od prepustenia na slobodu na ktoromkoľvek oddelení odboru poriadkovej polície všetky cestovné pasy, ktoré mu boli vydané, a v lehote 24 hodín od vykonania tohto úkonu predložiť probačnému a mediačnému úradníkovi potvrdenie o ich odovzdaní a povinnosť dostaviť sa k probačnému a mediačnému úradníkovi v lehotách ním určených, najmenej raz týždenne.

3. Prostredníctvom obhajcu sťažovateľ podal 17. augusta 2021 špecializovanému trestnému súdu žiadosť o zrušenie primeraných povinností a obmedzení, ktoré boli prijaté pri nahradení jeho väzby, o ktorej špecializovaný trestný súd napadnutým uznesením č. k. 2Tp/7/2017 z 29. októbra 2021 rozhodol tak, že ju zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Ústavnú sťažnosť proti napadnutému uzneseniu špecializovaného trestného súdu z 29. októbra 2021 o zamietnutí žiadosti sťažovateľa o zrušenie primeraných povinností a obmedzení, ktoré mu boli uložené uznesením najvyššieho súdu z 30. apríla 2018, sťažovateľ odôvodnil nasledujúcimi okolnosťami.

5. Sťažovateľ uviedol, že dôvody väzby plynutím času zanikli, a tým museli zaniknúť aj dôvody na pretrvávanie jemu uložených povinností a obmedzení. Poukázal pritom na doterajšiu dĺžku trvania trestného konania od vznesenia mu obvinenia, ktoré je stále v štádiu prípravného konania, ktorú nepovažoval za primeranú ani s prihliadnutím na príslušným prokurátorom tvrdený rozsah vyšetovaných skutkov zločineckej skupiny a množstvo obvinených.

6. Podľa názoru sťažovateľa ak trvá prípravné konanie päť rokov a stále nie je skutkový stav dostatočne ustálený na to, aby bolo možné podať obžalobu, potom dôvodnosť trestného stíhania nezosilnila, ale naopak zoslabla a dôvody väzby a jej nahradenia primeranými obmedzeniami zanikli. Sťažovateľ tvrdí, že nemá žiaden dôvod utekať, ak sa ani po piatich rokoch od vznesenia obvinenia nepodarilo skutky preukázať dostatočne na to, aby vôbec bolo ukončené vyšetovanie a podaná obžaloba na súde.

7. Špecializovaný trestný súd podľa sťažovateľa v napadnutom uznesení len mechanicky opakoval dôvody (ako dôvodnosti vznesenia obvinenia, tak aj dôvodnosti existencie väzobného dôvodu tzv. útekovej väzby) spred piatich rokov bez toho, aby skúmal, či naozaj pretrvávajú. To, že vec sťažovateľa bola vylúčená na samostatné konanie a je stále aj po piatich rokoch v prípravnom konaní, podľa sťažovateľa znižuje relevanciu dôvodnosti vznesenia obvinenia, pretože výsledkom prípravného konania, v ktorom sa podarí skutky, pre ktoré je obvinenie vznesené, preukázať, je podanie obžaloby, čo v jeho veci nie je možné ani po piatich rokoch.

8. Dôvody útekovej väzby podľa sťažovateľa zanikli úplne, pretože prípadný trest, ktorý mu hrozí, sa nijak nepribližuje, pretože sa nepribližuje ani jeho odsúdenie. Jeho vec sa nepribližuje k právoplatnému odsúdeniu a trestu, skôr sa približuje k tomu, aby bola posúdená ako prieťahová.

9. Sťažovateľ je presvedčený, že špecializovaný trestný súd mal v tomto prípade ukončiť/zrušiť uložené povinnosti a obmedzenia v dôsledku zániku väzobného dôvodu.

10. Podľa sťažovateľa povinnosti a obmedzenia nemôžu trvať po nekonečne dlhú dobu. Ak Trestný poriadok obsahuje ustanovenia o maximálnej dĺžke trvania väzby v prípravnom konaní, je tomu tak z dôvodu, aby existovali očakávateľné primerané limity na obmedzenie osobnej slobody. Ak nie je možné konať vo veci efektívne tak, aby v určitej dobe bolo ukončené prípravné konanie, potom nie je podľa Trestného poriadku ďalej prípustné bez podania obžaloby vo väzbe v prípravnom konaní pokračovať. Obvinený, ktorý je vo väzbe z akéhokoľvek dôvodu, má preto možnosť očakávať svoje prepustenie po dosiahnutí limitu maximálnej dĺžky väzby. Nahradenie väzby niektorým z obmedzení s tým, že ak doba, po ktorú môže trvať vyšetrowanie, nie je obmedzená, tak aj povinnosť dodržiavať uložené obmedzenia môže trvať nekonečne dlhú dobu, je z hľadiska zásahu do práv osoby neakceptovateľná.

11. Maximálnu dĺžku trvania väzby Trestný poriadok upravuje, naproti tomu dĺžku trvania obmedzení, ktorými sa väzba nahrádza, Trestný poriadok neurčuje. Je ale namieste, aby sa na dĺžku obmedzení prihliadalo aj z tohto pohľadu. Ak Trestný poriadok určil maximálnu dobu väzby v prípravnom konaní a povinnosť ukončiť ju po dosiahnutí tohto limitu, aj keby väzobné dôvody trvali, má to svoje opodstatnenie z pohľadu existencie maximálnej dĺžky trvania zásahu do práva na osobnú slobodu a vopred očakávateľného limitu trvania tohto zásahu. Na primerané obmedzenia sa aj z tohto pohľadu nemožno dívať ako na niečo, čo na jednej strane do osobnej slobody zasahuje, na druhej strane môže na rozdiel od väzby trvať po nekonečne dlhú dobu, pretože zásah do základných práv sťažovateľa trvá už skoro štyri roky a prípravné konanie bez niekoľkých dní päť rokov.

12. Sťažovateľ je toho názoru, že uložené obmedzenia v miere, v akej zasahujú do práv sťažovateľa, nespĺňajú požiadavky legality, legitimacy ani proporcionality zásahu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

13. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy v spojení s porušením základných práv na ochranu pred neoprávneným zásahom do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a na slobodu pohybu a pobytu podľa čl. 23 ods. 1 a 2 ústavy, porušenia práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru uznesením špecializovaného trestného súdu č. k. 2Tp/7/2017 z 29. októbra 2021, ku ktorému malo dôjsť tým, že špecializovaný trestný súd nevyhovel žiadosti sťažovateľa o zrušenie povinností a opatrení, ktoré mu boli uložené pri nahradení jeho väzby, a to napriek tomu, že podľa sťažovateľa už dôvody väzby, ktorá mu bola nahradená už vzhľadom na uplynutie času, pominuli.

III.1. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 23 ods. 1 a 2 a čl. 19 ods. 2 ústavy a práv podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru

14. Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre, poukazujúc na svoje ústavné postavenie (čl. 124 ústavy), opakovane zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96),

a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležité zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02). O svojvôli, resp. arbitrárnosti pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

15. Ústavný súd považuje za potrebné poukázať tiež na svoju judikatúru, v zmysle ktorej rozhodnutie a postup všeobecného súdu, ktoré sú v súlade s platným a účinným zákonom (na vec aplikovateľnými procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi), nemožno kvalifikovať ako porušovanie základných ľudských práv (m. m. napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00).

16. Pokiaľ ide o sťažovateľom namietané špecializovaným trestným súdom nedostatočné vysporiadanie sa so všetkými, pre rozhodnutie o ďalšom trvaní uložených povinností a obmedzení (pri nahradení väzby), relevantnými argumentmi ústavný súd pri skúmaní tejto otázky vychádzal zo svojho ústavného postavenia, a ako nezávislý orgán ochrany ústavnosti preskúmal napadnuté uznesenie z hľadiska jeho ústavnej akceptovateľnosti a zlučiteľnosti jeho účinkov s obsahom sťažovateľom označených práv podľa ústavy a dohovoru.

17. Špecializovaný trestný súd po preskúmaní veci v odôvodnení svojho uznesenia konštatoval, že u sťažovateľa naďalej pretrvávali dôvody väzby takého charakteru, ktoré neumožňovali vyhovieť jeho žiadosti o zrušenie primeraných povinností a obmedzení. Stotožnil sa pritom s názorom prokurátora, že trestné stíhanie proti sťažovateľovi bolo vedené dôvodne (dovtedy nenastali také okolnosti, resp. neboli produkované dôkazy, ktoré by zásadne oslabovali u sťažovateľa dôvodné podozrenie zo spáchania stíhaných skutkov), bol stíhaný celkovo pre päť skutkov kvalifikovaných ako prečiny nátlaku a zločiny marenia spravodlivosti a bola mu kladená za vinu aj činnosť v prospech zločineckej skupiny (t. j. poukázal na závažnosť charakteru trestnej činnosti). Podľa špecializovaného trestného súdu dĺžka prípravného konania nemala vplyv na oslabovanie závažností konania, ktoré boli v jednotlivých skutkoch kladené za vinu sťažovateľovi, a rovnako to nemalo dopad na dôvodnosť pretrvávania primeraných povinností a obmedzení, ktoré mu boli uložené pri nahradení jeho väzby. Konajúci súd svoj záver o existencii dôvodu väzby podporil tým, sťažovateľ sa skrýval pred orgánmi činnými v trestnom konaní a musel byť na jeho osobu vydaný príkaz na zatknutie.

18. Nad rámec konajúci súd dodal, že nahradenie väzby zákonom ustanovenou garanciou a s tým spojené povinnosti a obmedzenia sú benefitom obvineného, ktorý mu umožňuje napriek danosti materiálneho a formálneho dôvodu väzby byť stíhaný na slobode, teda s využitím proporcionálne miernejšieho prostriedku zásahu do osobných práv.

19. S prihliadnutím na skutočnosti vyplývajúce z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia ústavný súd toto rozhodnutie na rozdiel od sťažovateľa považuje za ústavne akceptovateľné. Vyplývajú z neho konkrétne skutkové okolnosti, na základe ktorých špecializovaný trestný súd prijal v ňom uvedené závery o potrebe ponechania v platnosti sťažovateľovi uložených obmedzení a povinností. Špecializovaný trestný súd zistil, že naďalej existuje dôvodnosť trestného stíhania sťažovateľa a čo je podstatné, vyhodnotil, že dôvod jeho väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku (tzv. úteková väzba) nepominul, ale pretrváva, a to napriek sťažovateľom namietanej dĺžke trvania prípravného konania. Svoj záver pritom odôvodnil adekvátne predmetu konania (predsa len nešlo o konanie a rozhodovanie o väzbe ako takej).

20. Z dotknutej právnej úpravy (§ 82 ods. 1 Trestného poriadku) vyplýva, že na posilnenie účelu, ktorý by sa inak dosiahol väzbou, môže orgán rozhodujúci o väzbe uložiť jedno alebo viac primeraných obmedzení alebo povinností, ak sudca pre prípravné konanie alebo súd rozhodol podľa § 80 alebo § 81, že sa obvinený ponecháva na slobode alebo že sa z väzby prepúšťa na slobodu. Sťažovateľ bol rozhodnutím najvyššieho súdu č. k. 2 Tost 14/2018 z 30. apríla 2018 prepustený z väzby na slobodu, keď jeho väzba bola nahradená dohľadom probačného a mediačného úradníka podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, podľa ktorého ak je daný dôvod väzby... môže súd a v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie ponechať obvineného na slobode alebo prepustiť ho na slobodu, ak s ohľadom na osobu obvineného a povahu prejednávaneho prípadu možno účel väzby dosiahnuť dohľadom probačného a mediačného úradníka nad obvineným... Z uvedených ustanovení Trestného poriadku vyplýva, že podmienkou pre nahradenie väzby a prípadné následné uloženie primeraných obmedzení alebo povinností je danosť (existencia) konkrétneho dôvodu väzby.

21. Z napadnutého rozhodnutia jednoznačne vyplýva, že špecializovaný trestný súd danosť dôvodu väzby sťažovateľa skúmal, a po tom, ako zhodnotil, že tento existuje, rozhodol o sťažovateľovi uložených obmedzeniach a povinnostiach tak, že je potreba v nich pokračovať. Napriek stručnosti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia ho ústavný súd považuje za dostatočné a presvedčivé, bez akýchkoľvek náznakov svojvôle.

22. K tvrdeniu sťažovateľa o nemožnosti ďalšieho trvania náhrady väzby (resp. pretrvávania uložených povinností a obmedzení s tým súvisiacich) po uplynutí doby ich trvania inak predstavujúcej celkovú prípustnú lehotu väzby v prípravnom konaní ústavný súd poukazuje na svoje skoršie rozhodnutia, v ktorých uviedol, že v Trestnom poriadku, resp. v žiadnom z jeho ustanovení týkajúcich sa tejto problematiky zákonodarca trvanie nahradenia väzby, a teda ani primeraných povinností alebo obmedzení neohraničil použitím ustanovení upravujúcich trvanie väzby. Momentom, ktorého dôsledkom musí byť ukončenie uložených povinností a obmedzení, je skončenie nahradenia väzby v dôsledku zániku väzobného dôvodu. Použitie ustanovení o trvaní väzby vo vzťahu k dĺžke trvania nahradenia väzby, a tým aj primeraných povinností a obmedzení neumožňuje ani tá skutočnosť, že pri nahradení väzby dochádza k ponechaniu obvineného na slobode alebo jeho prepusteniu z väzby na slobodu, pritom väzobné lehoty plynú iba pri ich reálnom výkone (II. ÚS 184/2010, IV. ÚS 402/2021).

23. K podobnému právnemu záveru dospel aj najvyšší súd v uznesení č. k. 2 Tost 28/2017 z 12. septembra 2017 (uverejnenom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 5/2018 pod č. 44), podľa ktorého nahradenie väzby zákonom ustanovenou

garanciou a s tým spojené obmedzenia (druhý diel štvrtej hlavy prvej časti Trestného poriadku) sú benefitom obvineného, ktorý mu umožňuje napriek danosti materiálneho a formálneho dôvodu väzby (§ 72 Trestného poriadku) byť stíhaný na slobode (teda s využitím proporcionálne miernejšieho prostriedku zásahu do osobných práv). Nahradenie väzby nie je väzbou, aj keď je podmienené existenciou dôvodu väzby, ktorej zabezpečovaciu funkciu v konaní plní (zastupuje), a preto nie je ohraničené lehotami trvania väzby (§ 76 Trestného poriadku) a z lehoty nahradenej väzby (pre prípad porušenia určených podmienok náhrady väzby a pretrvávajúcej aktuálnosti dôvodu väzby) neodčerpáva žiadny časový úsek.

24. Uvedené tézy sa v plnej miere vzťahujú aj na aktuálny prípad sťažovateľa.

25. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, III. ÚS 263/03, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06, III. ÚS 198/07, III. ÚS 79/2012).

26. Právne závery, z ktorých vychádza napadnuté uznesenie, nemožno považovať za arbitrárne a ani zjavne neodôvodnené, predmetný zásah do slobody pohybu a pobytu (čl. 23 ods. 1 a 2 ústavy) a do súkromného a rodinného života (čl. 19 ods. 2 ústavy a čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru) sa neudial ústavne neakceptovateľným spôsobom, preto nemožno uvažovať o porušení sťažovateľom označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru.

27. Z uvedeného dôvodu ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

28. Nad rámec už uvedeného ústavný súd konštatuje, že pokiaľ ide o zásah do slobody pohybu a pobytu sťažovateľa podľa čl. 23 ods. 1 a 2 ústavy a do jeho práva na súkromný a rodinný život podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru, tieto predstavujú relevantný rámec, cez ktorý možno na obmedzenia uložené sťažovateľovi (a iným obvineným či obžalovaným) nazeráť. Práve rozsah a garancie označených práv predstavujú vzhľadom na okolnosti tej-ktorej veci kontext pre posúdenie ústavnej akceptovateľnosti dĺžky uloženého obmedzenia.

29. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) stabilne judikuje, že č. 2 ods. 2 Protokolu č. 4 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd zaručuje každému právo opustiť ktorúkoľvek krajinu a vstúpiť do ktorejkoľvek inej krajiny, do ktorej si vstúpiť želá a tento vstup mu je umožnený. Akékoľvek obmedzenia v tomto smere musia byť vykladané v zmysle ods. 3 označeného článku. Obmedzenie spočívajúce v zákaze opustiť krajinu sú preskúmateľné práve optikou slobody pohybu (rozsudok vo veci Napijalo proti Chorvátsku z 13. 11. 2003, sťažnosť č. 66485/01, bod 69). Obmedzenie označeného práva, ako aj práva na súkromný a rodinný život

je preto potrebné preskúmať v teste podľa dohovoru, a to, či napadnuté obmedzenie bolo vydané v súlade so zákonom, či sledovalo legitímny cieľ a či bolo „nevyhnutné v demokratickej spoločnosti“ na dosiahnutie takéhoto cieľa (pozri aj rozsudok vo veci Stamose proti Bulharsku z 27. 11. 2012, sťažnosť č. 29713/05, bod 29 a tam podrobne citovaná judikatúra).

30. Zákonnosť zásahu v prípade sťažovateľa vyplýva z označených ustanovení Trestného poriadku, pričom legitímne sledovaným cieľom obmedzenia sťažovateľa v možnosti opustiť krajinu (zákaz vycestovania do zahraničia) je riadny výkon spravodlivosti a zabezpečenie sťažovateľovej prítomnosti pre trestné konanie (pozri aj rozsudok Bulea proti Rumunsku z 3. 12. 2013, sťažnosť č. 27804/10, bod 59). Úlohou ústavného súdu v tejto situácii je presvedčiť sa, či v okolnostiach danej veci sporné opatrenie, resp. obmedzenie spĺňa podmienku „nevyhnutnosti v demokratickej spoločnosti“.

31. Práve obsah práv na slobodu pohybu a pobytu a práva na ochranu súkromného a rodinného života budú limitovať rozsah či trvanie uložených opatrení (primerané povinnosti a obmedzenia v zmysle § 86 Trestného poriadku) nahradzujúcich väzbu. Aj bez výslovného zakotvenia maximálnej lehoty trvania týchto opatrení v Trestnom poriadku totiž takéto opatrenia, resp. obmedzenia nesmú neprimeraným spôsobom zasahovať do práv a slobôd obvinených či obžalovaných. Rozsah, intenzita i čas trvania obmedzení musia s ohľadom na okolnosti danej veci rešpektovať základného práva a slobody jednotlivca, predovšetkým právo na slobodu pohybu a pobytu a právo na súkromný a rodinný život.

32. Európsky súd pre ľudské práva už vo viacerých prípadoch, keď obmedzenie slobody pohybu trvalo vyše 4 rokov, v špecifických okolnostiach daných vecí dospel k záveru, že ani obmedzenie v takomto trvaní nemusí nevyhnutne znamenať porušenie práva na slobodu pohybu (rozsudok vo veci Fedorov a Fedorova proti Rusku z 13. 10. 2005, sťažnosť č. 31008/02, body 42 – 47, tiež rozsudok vo veci Antonenkov a ďalší proti Ukrajine z 22. 11. 2005, sťažnosť č. 14183/02, body 62 – 67).

33. Samotná dĺžka trvania obmedzenia tak nemusí bez ďalšieho signalizovať neprípustný zásah do práv sťažovateľa. Dôležité je, aby sa pri posudzovaní spravodlivej rovnováhy medzi všeobecným záujmom na riadnom výkone spravodlivosti a právom sťažovateľa na slobodu pohybu brali sudy do úvahy všetky okolnosti danej veci, ako aj prípadný úprimný záujem jednotlivca opustiť krajinu (už citovaný Fedorov, bod 44; porov. tiež už citovaný rozsudok Bulea, bod 63, kde sťažovateľ argumentoval nemožnosťou vykonávať svoju prácu, v rámci ktorej musel vycestovať do zahraničia).

34. V okolnostiach tejto veci ústavný súd konštatuje, že sťažovateľovi nebolo umožnené vycestovať z krajiny jeho pobytu (porov. rozsudok vo veci Miażdzyk proti Poľsku z 24. 1. 2012, sťažnosť č. 23592/07, kde bol sťažovateľom francúzsky občan a pred zadržaním v Poľsku žil vo Francúzsku, teda mu nebolo umožnené vycestovať z inej krajiny do Francúzska), že trvanie tohto obmedzenia nebolo v zmysle už citovanej judikatúry už na prvý pohľad neprimerané (porov. rozsudok vo veci Luordo proti Taliansku zo 17. 7. 2003, sťažnosť č. 32190/96, kde obmedzenie trvalo viac ako 14 rokov), že sťažovateľ konkrétne nenamietal vznik zbytočných priesťahov vo veci samej či vznik iného závažného procesného pochybenia (porov. rozsudok vo veci Hajibeyli proti Azerbajdžanu z 10. 7. 2008, sťažnosť č. 16528/05, body 64 – 66, vo vzťahu k námietke dĺžky trestného konania; tiež rozhodnutie Komisie Organizácie spojených národov pre ľudské práva č. 263/1987 vo veci

Miguel González del Río proti Peru, bod 5.3, v zmysle ktorého zbytočné priťahy v trestnej veci môžu predstavovať dôvod na zánik dôvodnosti zákazu opustiť krajinu; ďalej rozsudok vo veci Kerimli proti Azerbajdžanu zo 16. 7. 2015, sťažnosť č. 3967/09, kde sťažovateľ namietal premlčanie trestného činu; a napokon už citovaný Luodro, kde ESLP pri 14-ročnom trestnom konaní a s ním spojenom obmedzení vycestovať do zahraničia nevyžadoval ani priamu námietku sťažovateľa, že sám mal takýto úmysel či potrebu), ktoré by sa nevyhnutne podpísali aj na prípadnej neodôvodnenosti obmedzení, a že sťažovateľ nenamietal konkrétny zásah do jeho práva na slobodu pohybu či práva na súkromný a rodinný život (napr. v dôsledku toho, že jeho rodina býva či sa zdržiava v zahraničí, porov. už citovaný Bulea, bod 66). Navyše, sťažovateľ má možnosť domáhať sa periodického prieskumu jemu uloženého obmedzenia (zákazu vycestovať do zahraničia), preto v jeho veci nemožno uvažovať ani o automatickom, paušálnom opatrení neurčitého trvania (porov. už citovaný Kremili, bod 56, kde sťažovateľ nemal po nariadení obmedzenia možnosť zabezpečiť si jeho súdny prieskum v primeraných intervaloch; tiež rozsudok vo veci Riener proti Bulharsku z 23. 5. 2006, sťažnosť č. 46343/99, bod 121).

35. Rovnako nemožno pri posudzovaní tohto prípadu prehliadať okolnosti vzatia sťažovateľa do väzby, pri ktorom musel byť súdom vydaný príkaz na jeho zatknutie, pričom existuje podozrenie, že sťažovateľ mal informácie o tom, že má byť zadržaný, a preto sa mal skrývať pred orgánmi činnými v trestnom konaní (pozri stanovisko prokurátora na s. 2 napadnutého uznesenia a samotné odôvodnenie špecializovaného súdu na s. 3, tiež uznesenie najvyššieho súdu č. k. 2 Tost 14/2018 z 30. apríla 2018 o prepustení sťažovateľa z väzby na slobodu a o uložení sporného obmedzenia, kde síce súd poukazuje na dobrovoľné prihlásenia sa sťažovateľa orgánom činným v trestnom konaní, avšak s tým, že sťažovateľ ako miesto svojho zdržiavania označil poľovnícku chatu, pričom zo záznamov Národnej ústredne INTERPOL-u vyplýva, že mal prekročiť hranicu Filipín; porov. tiež rozhodnutie o neprijateľnosti vo veci Folnegović proti Chorvátsku z 10. 1. 2017, sťažnosť č. 13946/15, body 49 a 50).

36. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti tejto veci v rámci posúdenia zásahu do slobody pohybu sťažovateľa a jeho práva na súkromný a rodinný život tak ústavný súd dospel k záveru, že v súčasnosti možno tento zásah stále považovať za ústavne akceptovateľný.

37. Nakoniec ústavný súd považuje za žiaduce zdôrazniť, že prípadný zánik dôvodnosti uložených obmedzení neznamená, že u toho-ktorého sťažovateľa sa bez ďalšieho obnovuje dôvodnosť samotnej väzby. Naopak, ak by zanikla dôvodnosť konkrétneho obmedzujúceho opatrenia, existuje možnosť uloženia iného, miernejšieho opatrenia (povinnosti či obmedzenia), prípadne zrušenia všetkých opatrení.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 dohovoru

38. Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

39. Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

40. Podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom: zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní;...

41. Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

42. Už zo samotného znenia citovaných ustanovení ústavy a dohovoru jednoznačne vyplýva, že tieto sú *ratione materiae* aplikovateľné iba na prípady, keď dochádza alebo došlo k pozbaveniu osobnej slobody fyzickej osoby zadržaním, zatknutím, uvalením väzby alebo výkonom trestu odňatia slobody, či uplatnením iných inštitútov (pozri čl. 5 ods. 1 dohovoru), ktoré v danej veci neprichádzali do úvahy a k ich uplatneniu nedošlo. Uznesením špecializovaného trestného súdu sa rozhodovalo o zachovaní obmedzení a povinností spojených s nahradením väzby miernejším prostriedkom v čase, keď už bol sťažovateľ na slobode. V predmetnej veci preto nemožno uvažovať o porušení hmotných a procesných práv, ktoré sú inkorporované v uvedených ustanoveniach ústavy a dohovoru, napadnutým uznesením špecializovaného trestného súdu.

43. S prihliadnutím na uvedené ústavný súd konštatuje absenciu príčinnej súvislosti medzi namietaným porušením základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj právom na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 dohovoru a označeným rozhodnutím špecializovaného trestného súdu č. k. 2Tp/7/2017 z 29. októbra 2021, preto ústavnú sťažnosť aj v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

44. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jeho ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. februára 2022

Miloš Maďar
predseda senátu